

תחום הנדסת הצומח וגנים בוטניים 03-9485315

סיכום סיור חורשת הסרג'נטים, 6.7.17

נוכחים: עיריית נתניה - אסף דניאל, גיא תמרי, מנחם פל, עירית אנגלקו, אביב אבישר.
משרד החקלאות- ישראל גלון, יוסי בן-שחר, לילך רובין.

הסיור בחורשה נעשה בעקבות פניות של תושבי השכונה הסמוכה, קריית השרון. מהתושבים עלתה תחושה קשה של דאגה לעצי החורשה ולאופייה, תלונות על כריתת עצים ללא רישיון ותחושה של אי ודאות וקשר לא טוב עם הגורמים המטפלים בחורשה.

בעקבות פניית התושבים תואם סיור עם גורמי העירייה על מנת לראות את הנעשה, לשמוע על הממשק, ולחוות את דעתנו המקצועית. אנו אגרונומים ומדריכי גינון, והזווית בה אנו רואים את הדברים היא הזווית הגנטית.

הגדרת החורשה הינה "אתר טבע עירוני". בעקבות הגדרה זו נגזרות החלטות בממשק הגנטי שאינן עולות בקנה אחד עם תפיסתנו את נושא הגינון, לדוגמא- הימנעות מהרמת נוף באזור עצי האלון והשארית עשבייה מרובה בכל רחבי החורשה. כאמור, אנו רואים את הדברים מהזווית הגנטית, ובאופן זה כתובות המלצותינו.

קבלנו את כל המסמכים המצורפים ואין ספק שנעשית בחורשה עבודה מקצועית שמאחוריה מחשבה רבה. יש לנו הסתייגות ממסמך ו' הכולל בתוכו מפרט לטיפול יעירני בחורשת הסרג'נטים. כפי שהבנו, החורשה הייתה בעבר באחריות קק"ל וניטעה כיער משקי, ולכן העצים צפופים ודקי גזע ברובם. היום, עם המעבר של החורשה לפני כעשור לידי העירייה, החורשה הינה חורשה עירונית בדגש על טבע עירוני, אך בוודאי לא יער משקי, והטיפול בה אינו אמור להיות יעירני אלא חורשה עירונית. התרשמונו שהעירייה עשתה הרבה בחורשה כדי להכניסה לשימוש הציבור, והליווי האגרונומי של ד"ר גיא תמרי הנו משמעותי וחיובי ביותר בתמיכה בעבודת האקולוגית אביב אבישר. כדאי לשקול ולבדוק את המפרט מחדש ובוודאי לשנות את כותרתו לטיפול בחורשה עירונית. נשמח לסייע בהכנת מפרט כזה.

להלן מסקנותינו והמלצתנו לאחר הסיור ברחבי החורשה, פגישה עם התושבים ועיון בקבצים שנשלחו אלינו:

1. פגיעה בעצים וכריתת עצים ללא רישיון - נושא מתן רישיונות לכריתת עצים הנו באחריות פקיד היערות הארצי במשרד החקלאות ומטעמו פקיד היערות העירוני. במידה והתושבים חושבים שנעשו כריתות ללא רישיון עליהם לפנות לקרול טלפוס

תחום הנדסת הצומח וגנים בוטניים 03-9485315

ראש תחום אכיפה ביחידת פקיד היערות הארצית, ואם לטענתם הם לא נענו בנושא
אנו ממליצים על פניה לגורמים הממונים על יחידת פקיד היערות. בסיוורנו לא דנו
בנושא שאינו בסמכותנו.

2. דילול חורשות - בדרך כלל בחורשה עירונית של עצי נוי כולל מיני אקליפטוסים
נוטעים כ-40-30 עצים בחורשה לדונם. לאחר התפתחות העצים, כאשר הצמרות
נפגשות, מדללים את החורשה בהיקף של 10-30% מהעצים, במטרה לאפשר
לעצים להגיע למלוא הפוטנציאל שלהם. בבחירת העצים לדילול בוחרים עצים
עקומים, חלשים, מנוונים וכדומה. עקרונית נראה לנו שזו המדיניות שכדאי לנקוט גם
בחורשה זו.

3. עשבייה - יש עשבייה חד שנתית גבוהה מרובה בין העצים. בחורשה מעין זו ההמלצה
הינה לתת לעשבייה החורפית לנבוט בשטחי החורשה כאחו ירוק בסתיו ובחורף.
ובגמר הפריחה באביב ולאחר יצירת פרות וזרעים מומלץ לכסח את העשבייה עם
תחילת הקיץ. העשבייה במצבה הנוכחי מהווה סכנה לשריפות בחורשה, פוגעת
במראה האסטטי, ומגדילה את החשש ממזיקים. שטחי העשבייה הלא מטופלים
שראינו היו נרחבים, וגם אם יש סיבה מאחורי השארת העשבייה, הרי שנושא
בטיחות הציבור ראוי שיהיה קודם לשיקולים אקולוגיים. אם יש אזורים בהם יש מינים
נדירים שרוצים לשמרם בחורשה, ניתן להשאיר אזורים קטנים אלה בהיקף של עד
10% ללא כיסוח עשבייה. כדאי לסמן בשילוט את האזורים הללו.

4. טיפול בעצים מתים או בגדמי עצים - עצים מתים שבדאי לא יתחדשו, מומלץ לכתות
ולהוציא משטח החורשה. השארת עצים מתים תהווה מקור לאוכלוסיות מזיקים,
בעיקר לחיפושיות ענפים שעלולות להתפשט בחורשה. כמובן שיש לעשות זאת
לאחר קבלת רישיון כריתה מפקיד היערות ומבלי לפגוע בעצים הקיימים.

5. שתילי האלונים:

א. ישנן נביטות של עצי אלון התבור ואף אלון מצוי ברחבי החורשה. מומלץ לטפל
ולעצב את השתילים. מומלץ שהטיפול יהיה מקצועי ביותר ומלווה באנשי מקצוע
בעלי ניסיון בתחום, על מנת לעודד ולהמריץ את צימוח השתילים. גיזום ועיצוב
העצים יעשה ע"י גוזם מומחה. גיזום זה, לעיתים בתוספת תמיכה, יעודד צימוח
מהיר של העצים לגובה, לקבלת עץ נאה וגבוה בזמן מהיר יחסית.

ב. מומלץ לשפר את קליטת המים בסביבת שתילי האלונים ע"י חפירת גומה
בקרבם לשם אגירת מי הגשמים, כמו סהרון. זה יעודד קליטת מי גשמים
לעומק באזור השתיל. כמו כן מומלץ לחפות את הקרקע בסביבת האלונים ברסק

תחום הנדסת הצומח וגנים בוטניים 03-9485315

גזם איכותי בגובה 7-10 ס"מ. בנוסף, אם ניתן יהיה לתת תוספת השקיה במהלך הקיץ זה יוכל לשפר רבות את התבססותם הראשונית של השתילים. אפשר לעשות זאת ע"י מכלית, 2-3 השקיות קיציות בכמות של 100 ליטר לעץ בחודשים מאי, יוני, יולי.

6. טיפול בקבוצת האלונים שבקצה הדרום מזרחי של החורשה - קבוצת האלונים הינה למעשה סבך, והמלצתנו היא לטפל בה ע"י הרמת נוף הדרגתית ועיצוב העצים כפי שמקובל בחורשות עירוניות, כדי לאפשר בעתיד פעילות ומנוחה תחת הצמרת. בנוסף, בתוך קבוצת האלונים ישנה כמות גדולה מאוד של עשבייה אותה מומלץ לכסח בתחילת הקיץ, כפי שצוין בסעיף 1, למניעת שריפות, תחרות ומפגעים.

7. שיפור ממשק המים בחורשה - בעקבות התשתיות והחומה שנבנו בהיקף החורשה, פחתה כמות המים שמגיעה לשורשי העצים. בנוסף, עצי החורשה סובלים מהקטנת כמות המים עקב הבצורות המתמשכות וההתחממות גלובלית. מאחר ומדובר בחורשה המיועדת לפעילות ולצל, מומלץ להסיט את מי הנגר מהשכונה המזרחית (עמליה) לכיוון החורשה, ע"י פתיחת מספר מעברי מים מהשכונה והכביש לחורשה. פעולה הכרחית זו תוכל לתרום רבות למאזן המים בחורשה ולשיפור צמיחתם של העצים.

8. עצי אורן הגלעין שבקרבת מתקני המשחק: עצי האורן במצב ירוד ביותר ולא ברור האם ניתן יהיה להצילם. לטענת התושבים הדברת החמציץ הנטוי גרמה למצב להתדרדר. זה לא נראה כך אך אין כרגע דרך לאמת את הדברים. דרך ההתמודדות עליה אנו ממליצים היא להשקות את קבוצת האורנים בהקדם, ע"י המטרה בספיקה נמוכה (על מנת לאפשר חלחול המים ולמנוע נגר) בכמויות משמעותיות של מים, כ-30 קוב לדונם אחת לשבוע, עד להתאוששות משמעותית של העצים. לאחר החורף הקרוב נוכל לראות האם אכן העצים מתאוששים.

9. טיפול במזיקי האקליפטוס שראינו, פסילת האקליפטוס וצרעה טפילית: כרגע לא מומלץ לטפל, מתוך כוונה שהאויבים הטבעיים יגברו על המזיקים.

10. טיפול בחזירים/נצרים של עצי האקליפטוס - השאיפה שלנו היא לגיבון "בר קיימא" ולמינימום שימוש בחומרי הדברה. בעצים הבוגרים אין אנו ממליצים לעשות שימוש בחומרי הדברה מלכתחילה. בעצים שהוחלט ואושר לכרתם על פי מדיניות מסודרת - מאחר ואין רוצים לחדש את הנצרים שפרצו מהעצים, ניתן להסיר את הענפים שפרצו על ידי גיזום כל כמה שנים, לפי הצורך. גם במקרה של חזירים שאינם צמודים לעץ

תחום הנדסת הצומח וגנים בוטנים 03-9485315

בוגר- עדיף לטפל בכל מקרה באמצעים מכנים (מסור). טיפול בנצרים בחומרים כימיים יעשה רק במקומות בהם התקבלה החלטה שהגיוזם אינו מעשי. במקרה כזה הטיפול הכימי האפשרי הוא ריסוס ה"חזירים" בראונדאפ בריכוז של 3%.

11. הדברת חמציץ הנטוי בחורשה – מאחר והחמיץ השתלט על שטחים גדולים בחורשה, יש לקבל החלטה האם ניתן לדכאו ע"י כיסוח קבוע, חיפוי ברסק גזם, חיפוי ברשת פוליפרופילן צפופה ועליה רסק גזם או עלים. ניתן גם לטפל באופן כימי למרות שזה בניגוד למדיניות חורשת טבע עירוני, על ידי ריסוס בטומהוק 0.5% (אין להשקות לאחר הריסוס). אנו מציעים לבחון את יעילות השיטות המכניות לעומת הריסוס.

הערה כללית: הגינון הציבורי ברחבי שכונת קריית השרון הסובבת את החורשה הינו מרשים ביותר, ואין ספק באשר לשביעות רצון התושבים מהנוי בשכונתם. חבל שבשכונה בה משקיעים מאמצים כה רבים בגינון הציבורי יהיה משבר אמון שכזה בין התושבים לבין אותו האגף בעירייה, שעושה את מלאכתו נאמנה. בשלב זה של הקרע בין התושבים והעירייה אין לנו אלא לקוות שההבנה תושג מחוץ לבית המשפט על ידי שיח כנה מתוך כבוד הדדי.

אנו נמשיך ללוות את העירייה במעקב אחר הטיפול בחורשה.

בברכה

לילך רובין, מדריכה מחוזית

יוסי בן-שחר, ממ"ר

ישראל גלון, מנהל האגף

העתק: אביגיל הלר, ראש התחום; תושבים, משתתפי הפגישה

כל ההמלצות במסמך זה הינם בגדר המלצה מקצועית בלבד